

LANDBOUWDOCUMENTATIE IN ENGELAND

Rapport over het toegankelijk maken van de resultaten
van landbouwkundig onderzoek

T.P. Loosjes en D.J. Maltha

1954

AFDELING DOUMENTATIE VAN HET
MINISTERIE VAN LANDBOUW, VISSERIJ EN VOEDSELVOORZIENING
's GRAVENHAGE

Inhoud

1. Inleiding
2. Chronologische opsomming der werkzaamheden
3. Verslag van de 29th annual conference of ASLIB
 31. Communicatietheorie
 32. Speciale bibliothecaris als beroep
 33. De ontwikkeling van de vakorganisatie
 34. Enkele kanttekeningen over de tentoonstelling gehouden tijdens het ASLIBcongres
4. Documentatie
 41. Organisatie Referatenbladen
 411. Bronnen
 412. Vervaardiging van referaten door medewerkers buiten bureauverband
 413. Karakter der referaten
 414. Selectie
 415. Het % van het bewerkte materiaal dat gepubliceerd wordt
 416. Registers
 417. Bijzonderheden van speciale bureaux
 418. Bespreking organisatie referatenbladen
 419. Gegevens verzameld bij de redacties omtrent "Landbouwdocumentatie"
 42. Uitwisseling niet gepubliceerd bibliografisch materiaal
 43. Universele Decimale Classificatie
 431. Hoofdindeling 63
 432. Zuivelclassificatie
 433. Principiële punten
 434. De Duitse voorstellen
 435. Correlatie bij herziening 631.2, 631.3, 631.5
 436. Classificatie en standaardisatie
 437. Toepassing UDC in Engeland
 44. Ponskaarttoepassingen
 441. Op de bibliotheek van het DSIR
 442. Op de redactie van Plant Breeding Abstracts
5. Bibliotheken
 51. Bijzonderheden over bezochte bibliotheken
 511. Science Museum Library
 512. Bibliotheek Ministerie van Landbouw
 513. Overige bibliotheken
 52. Vak
 521. Vakbibliotheken
 522. Vakliteratuur
 523. Vakopleiding
6. Reproductiemethoden
 61. Lichtdruk
 62. Microreproductie
 63. Fotostaat
 64. Bespreking
7. Publicaties
 71. Ministerie van Landbouw
 72. British Agricultural Bulletin
 73. Agricultural Research Council
8. Diversen
9. Conclusies

1. Inleiding

Telken jare houdt de Association of Special Libraries and Information Bureaux (ASLIB) een congres, dat ook door een aantal buitenlanders wordt bezocht. Dit jaar was als onderwerp van dit congres gekozen "Communication" en met name het toegankelijk maken van resultaten van wetenschappelijk onderzoek.

Aangezien dit onderwerp, toegepast op het vakgebied van de landbouw, onze grote belangstelling heeft, verkregen ondergetekenden toestemming dit congres bij te wonen en tevens hieraan te verbinden een bezoek aan een aantal Engelse diensten en instellingen, die zich bezighouden met de documentatie van landbouwwetenschappelijke literatuur of/landbouwkundige publicaties. Voor een overzicht van de bezochte instellingen en de gevoerde besprekingen moge worden verwezen naar de volgende paragraaf.

Het doel van de studiereis kan als volgt nader worden omschreven:

1. Een onderzoek in te stellen naar de mate waarin de Nederlandse landbouwpublicaties gerefereerd worden in de door de Commonwealth Agricultural Bureaux uitgegeven referatobladen
2. Vergelijking van de organisatie der Commonwealth Agricultural Bureaux met die van het Centrum voor Landbouwdocumentatie te Wageningen
3. Bijwoning van het congres van de ASLIB (Association of Special Libraries and Information Bureaux)
4. Bestudering van de taak van de overheid in Engeland bij het uitgeven van landbouwkundige publicaties

Tevens werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om:

1. oriënterende bezoeken te brengen aan verschillende landbouwbibliotheken, o.m. om na te gaan in hoeverre deze bibliotheken de Nederlandse landbouwliteratuur voldoende bestrijken
2. contact op te nemen met het British Bureau of Standards, waar het Engelse secretariaat voor de ontwikkeling der UDC gevoerd wordt
3. ruilrelaties aan te knopen inzake niet gepubliceerd bibliografisch materiaal
4. enige niet in Nederland aanwezige vakliteratuur over bibliotheek- en documentatiewezen te bestuderen
5. een Engelse bibliotheekschool te bezoeken.

De resultaten van deze studiereis kunnen zeer bevredigend worden genoemd. Niet alleen konden vele persoonlijke contacten worden gelegd, maar bovendien konden praktische resultaten worden bereikt over de uitwisseling van bibliografische gegevens en werd een goed inzicht verkregen over de werkzaamheden van de Commonwealth Agricultural Bureaux.

Bij onze bezoeken zijn wij steeds op de meest vriendschappelijke wijze ontvangen en hebben alle medewerking ondervonden voor onze oriëntatie. Aan allen, die ons zo welwillend hebben ontvangen, betuigen wij gaarne onze hartelijke dank. In het bijzonder geldt een woord van dank aan de Heer J. BIRD, bibliothecaris van ASLIB, die een groot deel van de voorbereiding voor onze studiereis heeft verzorgd en de Heer P.G. MEUWISSEN van het Bureau van de Landbouwwaad, die ons aan talrijke introducties heeft geholpen.

T.P. Loosjes
D.J. Maltha

2. Chronologische opsomming der werkzaamheden

- 24 Sept. A. Headquarters ASLIB (Mr. J. BIRD): bezoekenprogramma
B. Nederlandse Ambassade (Heren C.J. LEGERSTEE, HEITFELD en P.G. MEUWISSEN): voorbereidingen vertaalbureau, reorganisatie landbouwbibliotheek ambassade, voorziening van deze bibliotheek met Nederlandse uitgaven, behoefte aan literatuurvoorziening idem, aanvulling bezoekenprogramma, medewerking aan Landbouwkundig Tijdschrift
C. Begin ASLIB conferentie. Rede Prof. Dr BARBARA WOOTTON: Communicatieproblemen.
D. 1e onderhoud met Mr. G.A. LLOYD: UDC.
- 25 Sept. A. Inleiding E.B. UVAROV: De wetenschappelijke onderzoeker als "information officer".
B. Inleiding Dr R.M. LODGE: Informatiewerk uit het gezichtspunt van de werkgever.
C. Inleiding L.J. ANTHONY: Technische uitrusting voor bibliotheek en documentatie.
D. Inleiding L. WILSON: De ontwikkelingsmogelijkheden van de ASLIB.
- 26 Sept. A. Inleiding R.A. FAIRTHORNE: Communicatietheorie.
B. Onderhoud met Mr. C.C. HANROTT: Situatie microreproductie in Engeland.
C. Inleiding R.C. SALE: Speciale bibliothecaris en de productie van rapportenliteratuur.
D. Inleiding B.C. BROOKS: De literatuur over de vervaardiging van technische rapporten.
E. Inleiding G.A. LLOYD: Standaardisatie.
F. Bezoek tentoonstelling technische uitrusting voor bibliotheek- en documentatiewezen.
- 27 Sept. A. Bezoek Science Library (Mr. A. THOMSON).
B. 2e onderhoud met Mr. G.A. LLOYD: UDC.
C. Bezoek Library School (Mr. P.H. SEWELL).
- 28 Sept. A. Bezoek bibliotheek National Institute for Research in Dairying, Reading (Miss D. KNIGHT)
B. Bezoek Commonwealth Bureau of Dairying, Reading (Mr.A.W. MARSDEN).
C. Bezoek Bibliotheek D.S.I.R. (Mr. HASTINGS)
- 29 Sept. A. Bezoek Bibliotheek ASLIB.
B. Nederlandse Ambassade 2e bezoek.
- 30 Sept. A. Bezoek publicatieafdeling Min.of Agric. and Fisheries (Mr. S.R. O'HANLON).
B. Bezoek Bibliotheek Ministerie van Landbouw (Miss MOORE).
- 1 Oct. A. Bezoek Redactie British Agricultural Bulletin (Mr. ALASTAIR DUNNETT).
B. Bezoek Bibliotheek British Museum (speciaal voor afd. British Union Catalogue of Periodicals)
C. Bezoek Bibliotheek Imperial Institute (Mr. H.A. FOLLETT and Mr. CROWTHER).
D. Bezoek Commonwealth Institute of Entomology.

- 2 Oct. A. Bezoek Commonwealth Bureau of Horticulture and Plantation
crops, East Malling (Dr D. AKENHEAD).
B. Bezoek Bibliotheek van het East Malling Research Station.
- 4 Oct. A. Bezoek Bibliotheek Library Association (Mr. H. JONES)
B. Bezoek Agricultural Research Council (Dr GOODWIN + Mr. BIRD)
C. Bezoek Bibliotheek Rothamsted Experimental Station, Harpenden
(Mr. D.H. BOALCH).
D. Bezoek Commonwealth Bureau of Soil Science (Mr. BRINT).
- 5 Oct. A. Bezoek Bibliotheek School of Agriculture Cambridge.(Mr.F.A. BUTTRESS)
B. Bezoek Commonwealth Bureau of Plant Breeding and Genetics
(Mr. P.S. HUDSON and Mr R.E. RICKENS).
C. Bezoek University Library Cambridge.
- 6 Oct. A. Bezoek Commonwealth Bureau of Pastures and Field Crops, Hurley
(Dr HILL)
B. Bezoek Library of Grassland Research Station, Hurley
C. Bezoek Bibliotheek Imperial Institute of Forestry, Oxford
(Miss GUINEX).

3. Verslag van de 29th Annual Conference of ASLIB

Zoals reeds in de inleiding is medegedeeld, was als onderwerp van de ASLIB conferentie, die van 24 - 27 September in Londen werd gehouden, gekozen "Communication". Onder dit begrip "communication" dient men te verstaan alle methoden en middelen, die ten doel hebben informatie te geven. Het is dus een ruim gebied, waaronder niet alleen valt het publiceren van resultaten van onderzoek in de vorm van publicaties en rapporten, maar ook het geven van inlichtingen - in de meest uitgebreide zin - door informatie- (documentatie-)diensten en bibliotheken en alle daarop gerichte systemen en apparatuur. Het spreekt vanzelf dat op deze conferentie slechts enkele facetten van de veel omvattende vraagstukken van "communication" konden worden behandeld.

Behalve twee voordrachten over de theorie van "communication", werden behandeld de functie van de wetenschappelijke onderzoeker als "information officer" (documentalist), gezien uit het standpunt van de onderzoeker en van de fabrikant, en de functie van de bibliotheek bij het voorbereiden en het produceren van technische rapporten. Een tentoonstelling van apparatuur was in het conferentie-centrum ingericht.

De directeur van ASLIB, LESLIE WILSON, gaf een uiteenzetting over de ontwikkeling van ASLIB en besprak de plannen voor de toekomst.

Een kort overzicht van de belangrijkste punten uit de verschillende voordrachten laten wij hier volgen. Opgemerkt zij dat de voordrachten volledig zullen worden gepubliceerd in ASLIB Proceedings 6 (4) Nov.1954.

31. Communicatietheorie

Uit de beide voordrachten over dit onderwerp bleek, dat men zich in Engeland intensief bezig houdt met de grondslagen van de communicatietheorie.

De openingsrede van het congres, uitgesproken door de voorzitter, Mevr. Prof. Dr BARBARA WOOTTON, had als onderwerp de semantiek en de communicatie in de sociale wetenschappen. Zij wees op de begripsverwarringen, die bestaan bij talrijke, in de sociale wetenschappen gebruikte begrippen, zoals cultuur, democratie en vrijheid en stelde de vraag of het niet gewenst was dat de sociale wetenschappen zich zouden gaan bedienen van een internationaal aanvaard communicatiemiddel, waarvan de eenheden (anders dan bij levende talen) zo min mogelijk met affecten beladen zijn. In dit verband was het interessant te vernemen, dat er "primitieve" talen zijn, waarin bij de werkwoordsvorm kan worden uitgedrukt of iemand iets origineels (van zich zelf uit) zegt of dat hij een ander citeert.

Spr. vroeg zich af of niet moest worden gestreefd naar een taal van cijfers of naar een van dode talen afgeleide taal en meende dat de bibliotheekwereld met haar experimenten met U.D.C. en andere universele systemen in dit opzicht reeds voorbereidend werk deed.

In de tweede inleiding, die van R.A. FAIRTHORNE, werden de principes van de communicatietheorie behandeld, die ten grondslag liggen aan het ontwerpen van communicatie-apparatuur. Met nadruk wees Spr. er daarbij op, dat de ontwerpers van de apparatuur zich slechts bezig houden met de mogelijkheden van de overbrenging van delen van boodschappen. De inhoud van de boodschappen interesseert de ontwerpers niet. Zo behoeven b.v. ontwerpers van schrijfmachines geen experts te zijn in het schrijven van de taal. De doelstelling van de communicatietechnicus is de communicatie zo snel en zo economisch mogelijk te doen verlopen. Hij behoeft zich niet bezig te houden met het verzamelen van volledige boodschappen. Het vastleggen en identificeren van het materiaal behoort tot het terrein van de documentatie.

Er zijn drie grondbeginselen, die bij de communicatietheorie in acht genomen moeten worden.

Het eerste principe is dat er onveranderlijke verhoudingen bestaan tussen de fysieke overbrengingsprocessen en hetgeen men wenst over te brengen in boodschappen. De vertaling van een vaststelling of veronderstelling lost geen semantisch vraagstuk op, indien de vertaling niet omkeerbaar is. Dat wil zeggen de oorspronkelijke vastlegging moet teruggevonden kunnen worden uit de vertaling.

Iedere taal, die wordt gebruikt, vergt kosten. De communicatietheorie komt er in de praktijk op neer dat wordt gezocht naar die symbolen, die het best kunnen dienen voor de overbrenging tegen de laagste kosten.

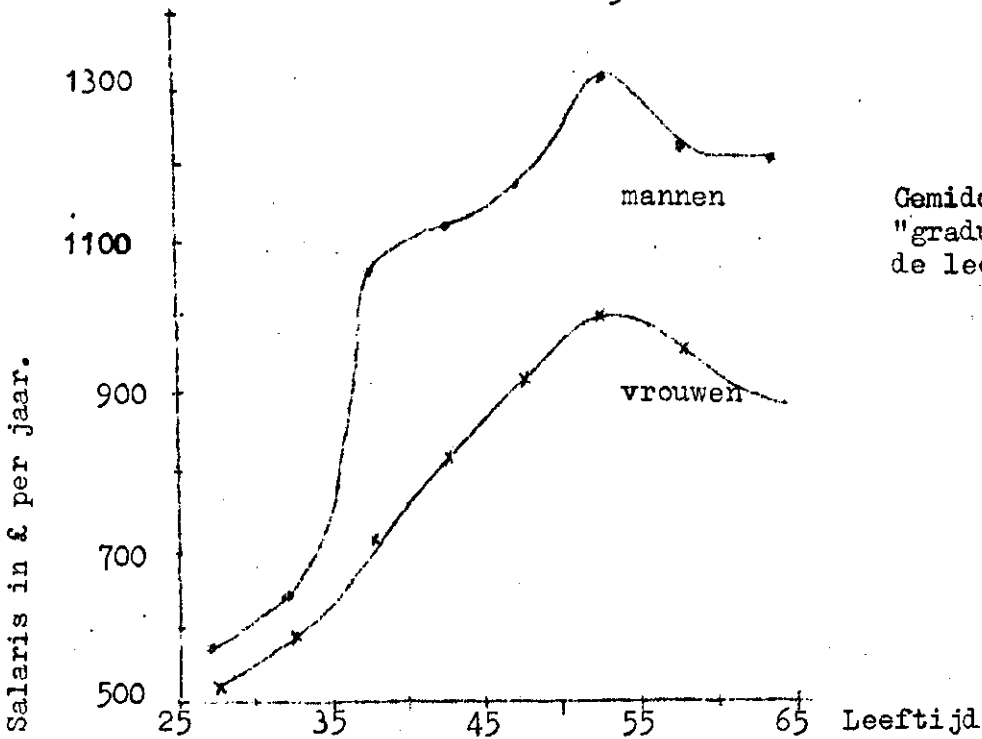
Het tweede principe is, dat de relaties tussen de informatie en de handelingen, die nodig zijn voor de overbrenging, statistisch zijn. Dat wil zeggen zij moeten kunnen gelden voor het gemiddelde geval en niet voor het uitzonderlijke, bijzondere geval. Onzekerheid is onafscheidelijk verbonden aan informatie. De functie van informatie is het verminderen van de onzekerheid. Als er geen onzekerheid is, kan er geen informatie zijn. Het toepassen van communicatiemiddelen hangt af van de uitputtende bepaling en de empirische kennis van alle alternatieven.

Het derde principe van de communicatietheorie is dat signalen onderscheiden moeten kunnen worden. Communicatie betekent de selectie van afzonderlijke "signals" uit "noise". Deze onderscheidingsmogelijkheid is niet alleen een kwestie van de signalen als zodanig, maar hangt ook samen met het onderscheidingsvermogen van de waarnemer. Naar mate men de onderscheiding grover maakt, wordt het oplossend vermogen van het systeem geringer. Een steeds verder gaande abstractie vermindert het semantisch oplossend vermogen. Aan de ene zijde staat een systeem, waarbij alle bijzonderheden zijn weggelaten maar het oplossend vermogen vrijwel verdwenen is; aan de andere zijde staat de volledige catalogus, met bijzonderheden over elk afzonderlijk object. Hier faalt echter het onderscheidingsvermogen. Tussen deze beide uitersten moet een middenweg worden gekozen.

Bespreking Hoewel de hier behandelde problemen fundamenteel zijn, in het bijzonder voor ontwerpers en bouwers van communicatiemachines; is het toch de vraag of wij, als eventuele gebruikers van deze machines, ons in deze problematiek moeten verdiepen. Het betekent echter wel, dat wij bij het ontwerpen van documentatiesystemen enerzijds rekening moeten houden met de ontwikkelde principes en anderzijds steeds in gedachten zullen moeten houden de technische mogelijkheden van een mechanische verwerking.

32. Speciale bibliothecaris als beroep

E.B. UVAROV besprak de positie van de wetenschappelijke onderzoeker als "information officer" aan de hand van een in Engeland gehouden enquête (groep van 160 geënquêteerden). Uit de resultaten van deze enquête bleek dat in het algemeen de salarissen van deze information officers in Engeland ongeveer gelijk waren aan die van wetenschappelijke onderzoekers in andere beroepen. De functie van information officer werd in alle opzichten gelijkwaardig geacht aan andere functies voor dezelfde categorie. Het werk van deze academici wordt meer gezien als een toepassing van hun wetenschappelijke training dan als een gespecialiseerde tak van het bibliotheekwezen. Merkwaardig is, dat de vrouwelijke arbeid op dit gebied aanzienlijk lager wordt gehonoreerd dan de mannelijke arbeid.

Gemiddelde salarissen van "graduates" in verschillende leeftijd en groepen.

Bespreking. Uit de grafiek blijkt, dat de salarissen een sterke stijging vertonen tot een leeftijd van ongeveer 53 jaar. Men dient hierbij wel te bedenken, dat het onderste gedeelte van de grafiek is weggelaten ! Dat na die leeftijd een daling optreedt kan wellicht worden verklaard uit het feit, dat hiertoe diegenen behoren, die in feite niet als information officers in dienst zijn gekomen. Een 40 jaar geleden bestond dit vak immers nog niet.

Vergelijkt men de salarissen met gelijkwaardige functies in Nederland, dan lijken deze salarissen hoog. Men dient hierbij echter te bedenken, dat het levensonderhoud in Engeland op tal van punten duurder is dan in ons land. Niettemin blijkt het vak van information officer in Engeland toch wel te worden gewaardeerd.

Dr R.M. LODGE behandelde de betekenis van de "information officer" voor de onderzoeker in het bedrijf. Hij verdedigde de stelling, dat de selectie van de literatuur kan worden overgelaten aan de "information officer". Deze moet voldoende geschoold zijn op het vakgebied om kritisch te kunnen werken. LODGE ging zelfs verder en stipuleerde dat de "information officer" over bijzondere kennis en methodiek moet kunnen beschikken om de kwaliteitsbeoordeling van de literatuurbronnen te kunnen doen. De "information officer" moet de wetenschappelijke onderzoeker kunnen ontlasten van het (overbodige) lezen en zoeken van literatuur. Wel drong hij aan op methoden, waardoor recente literatuur zo snel mogelijk aan de onderzoeker wordt doorgegeven. Actualiteit acht hij een eerste vereiste.

Betreurd werd door inleider dat referaattijdschriften steeds zo achter zijn. Maar een nuttige functie werd genoemd dat de wetenschappelijke onderzoeker op deze wijze opmerkzaam gemaakt wordt op de mogelijkheden die documentatie-afdelingen bieden kunnen: de actieve documentatie dus gezien als propagandamiddel voor het benutten van de faciliteiten der passieve documentatie. Anderzijds acht hij het percentage juiste informatie op de totale informatie niet groot. In het algemeen zijn dit slechts één of twee sleutelartikelen. Maar die zijn dan ook vaak voldoende om grote sommen te besparen op speurwerk.

Van belang is nog de opmerking van LODGE, dat een centrale plaats van de bibliotheek en informatiedienst, vlak bij de laboratoria, een dringende eis is.

Bespreking. De eis van actualiteit t.a.v. te verstrekken literatuur is niet van wetenschappelijke aard maar van commerciële aard (octrooiliteratuur!). Het wetenschappelijk onderzoek immers strekt zich in het algemeen uit over jaren, terwijl ook de publicatie veelal niet minder dan een half jaar kost. Waarom zou dan - van wetenschappelijk standpunt bezien - het kennisnemen van de nieuwste literatuur (behalve die, welke betrekking heeft op het onderwerp, waarmee de onderzoeker bezig is) à la minute dienen te geschieden? Van commercieel standpunt echter kan deze à-la-minute-kennis financiële voordelen opleveren, omdat men daardoor zijn concurrenten een slag voor kan zijn. Meer dan één slag (dus een tijdelijk voordeel) levert dit echter zelden op.

Van een privaat-economisch standpunt moge de à-la-minute-documentatie te verdedigen zijn; van een nationaal- of internationaal-economisch standpunt wegen ongetwijfeld de in totaal hoge kosten van al deze individuele documentaties, door de talloze dubblures, niet op tegen de voordelen.

ROBERT C. SALE (U.S.A.) besprak de functie van de speciale bibliothecaris als redacteur van technische rapporten. Uit een in de V.S. gehouden enquête kon worden afgeleid dat in vele gevallen de bibliothecaris is belast met de gehele verzorging van de technische rapporten, zelfs in die gevallen, waarin er een "reportsgroup" in het bedrijf bestaat. Men staat in de V.S. op het standpunt dat onder "information" ook ressorteert de "publication engineering" (waaronder wordt verstaan het samenstellen en/of redigeren, de productie en de verspreiding van technische publicaties of rapporten). Ook de zorg voor vertaalwerk, illustraties, typewerk en derg. valt onder het begrip "preparation".

Volgens Spr. kunnen deze taken niet worden overgelaten aan de auteurs, omdat deze zich slechts interesseren voor wat zij schrijven en niet hoe zij schrijven en voor wie zij schrijven. In de toekomst, aldus Spr., zal de speciale bibliothecaris de gehele "information cycle" moeten beheersen, nl. de acquisitie, de organisatie en de verspreiding van hetgeen wordt gepubliceerd. Hij zal zich b.v. ook op de hoogte moeten stellen van het door- dringingsvermogen van nieuws op de verschillende niveaus van lezers.

Hoewel op deze lezing nogal wat critiek kwam en met name de vraag werd gesteld of de speciale bibliothecaris wel voor de taak van deze zeer uitgebreide functie berekend was, kon men zich in het algemeen toch verenigen met deze gedachtengang.

Bespreking. In de vakliteratuur kan men dezelfde gedachten als door SALE ontwikkeld werden, aantreffen. Inderdaad kan worden gesteld dat de bibliothecaris het sterkst de moeilijkheden ondervindt van de onvolledige, om niet te zeggen slechte, bibliografische verzorging van de rapporten. Niemand beter dan hij kan ervoor zorgen dat nummering, serietitel en titel, auteursnaam, formaat, classificatienummer enz. aan de door bibliotheek en documentatie te stellen eisen van continuïteit en uniformiteit voldoen. Dit leidt er toe om de bibliothecaris de meest geschikte man in een wetenschappelijk instituut te doen zijn om de uitgeversfunctie, waar ook b.v. de goede verzending onder valt, op zich te nemen.

Anderzijds dient te worden gesteld dat het redigeren van rapporten slechts zal kunnen geschieden door personen, die voldoende kennis hebben van de materie. In vele gevallen zullen zij een hogere opleiding in het vak genoten moeten hebben. Zij zullen daarom eerder kunnen worden gevonden onder gediplomeerde vaktechnici dan onder godiplomeerde bibliothecarissen.

Het onder éénhoofdige leiding brengen van de publicatiesector en de bibliotheek-documentatiesector (waarbij bij het uitgeven van de rapporten samenwerking tussen beide sectoren dient plaats te hebben) verdient bij grotere instellingen aanbeveling.

33. De ontwikkeling van de vakorganisatie

De directeur van ASLIB, LESLIE WILSON besprak de toekomstige ontwikkeling van deze organisatie. Voor een goed begrip diene, dat ASLIB enerzijds overeenkomst vertoont met het NIDER (het heeft een bureau met een directeur en een betaalde staf) anderzijds met de S.S.B. (het is een typische vereniging van vakgenoten).

WILSON bleek een voorstander te zijn van een uitbreiding van de werkzaamheden van ASLIB, in het bijzonder in de richting van "information", in de ruime betekenis van dit woord. Het mogelijke programma voor de komende jaren zou als volgt in drie punten omschreven kunnen worden:

1. Bevordering van de documentatiegedachte
2. Onderzoek (instructie- c.q. onderwijsbehoefte, standpunt van de werkgever, kosten van informatie, niveaus van informatie, plaats van vermenigvuldigingsprocédés naast het drukken)
3. Overkoepelende functie van de ASLIB

Van verschillende zijden werd critiek op deze voorstellen geuit. Men wees er daarbij op, dat ASLIB als vereniging van vakgenoten er voor moet zorgen dat de band bewaard blijft en dat ook jongeren en middelbare krachten zich in de organisatie thuis voelen.

In verband met het eerste punt van het Wilsonprogramma waren de mededelingen interessant, die gedaan werden van DSIRzijde over een in twee kleine Engelse industriesteden gehouden enquête naar de betekenis van de bibliotheek bij verschillende fabrieken. De enquête omvatte 90% van de aanwezige fabrieken (alle bedrijven van 10 of meer employé's). 43% had een rijtje boeken in het kantoor van de staf; 75% had minder dan 50 boeken. Meer dan 50% van de firma's met 100 of meer man personeel had minder dan 50 boeken en 40% van deze groep had minder dan 5 tijdschriften.

Bespreking. Uit de gehele conferentie bleek wel dat het werkterrein van de speciale bibliothecaris bezig is een uitbreiding te ondergaan. Dit terrein is allang niet meer beperkt tot het beheren van min of meer gespecialiseerde collecties boeken en tijdschriften, maar ontwikkelt zich tot de functie van "information officer". Indien de bibliothecarissen deze taak niet aanvaarden, zal naast hun kring een kring ontstaan van "information officers" (documentalisten-redacteuren). Ook in Nederland zullen wij ons over deze punten dienen te beraden. Het ware onjuist hier een vacuum te laten ontstaan. Uit de gegevens over de Engelse industrie blijkt dat men, althans in Engeland aan de verbreiding van de documentatiegedachte nog wel enige aandacht zal kunnen besteden.

34. Enkele kanttekeningen over de tentoonstelling, gehouden tijdens de ASLIBconferentie

Behalve een groot aantal apparaten en systemen, die in ons land wel bekend zijn en dus onvermeld kunnen blijven, trokken onze aandacht:

1. Een kopijhouder voor typewerk. Deze heeft een eigen verlichting; de opschuiving per regel geschiedt door een knop naast het toetsenbord; een vergrootglas op de kopij vergroot steeds ongeveer drie regels.
2. Een speciale stencilmachine voor het stencillen van kaartjes op internationaal bibliotheekformaat.
3. Een stand met diverse typen roterende kaartsystemen, die echter slechts beperkte toepassingen kunnen vinden; alleen bij grote raadpleegfrequentie door één persoon hebben dergelijke systemen zin.
4. Varimaster (zie Reproductiemethoden)
5. Microfilm en microkaart-leesapparaten (id.)
6. Lichtdruk (id.)

4. Documentatie van landbouwwetenschappelijke literatuur

Als tweede doel van de studiereis stonden op het programma bezoeken aan een aantal Commonwealth Agricultural Bureaux (C.A.B.). Van de acht bureaux, die daarvoor in aanmerking kwamen (in totaal zijn er 13 bureaux, waarvan 2 voor veterinaire onderwerpen en drie niet in Engeland zelf) werden er 6 bezocht (vertegenwoordigende 7 referaattijdschriften) t.w.:

- C.B. of Dairying te Reading (Dairy Science Abstracts)
- C.Institute ¹⁾ of Entomology te Londen (Review of applied Entomology)
- C.B. of Horticulture and Plantation Crops te East Malling (Horticultural Abstracts)
- C.B. of Soil Science te Harpenden (Soils and Fertilizers)
- C.B. of Plant Breeding and Genetics te Cambridge (Plant Breeding Abstracts)
- C.B. of Pastures and Field Crops te Hurley (Herbage Abstracts en Field Crop Abstracts)

Bovendien werd bezocht het Imperial Institute of Forestry (Oxford), doch de tijd ontbrak om aldaar de redactie van de Forestry Abstracts te spreken. Inlichtingen werden echter verkregen op de bibliotheek van dit instituut.

41. Organisatie Referatenbladen

411. Bronnen

Algemeen blijkt men niet alleen te steunen op de aanwinsten van de eigen bibliotheek. In de eerste plaats hebben de Commonwealth Agricultural Bureaux onderling een "pool" van tijdschriften die zij elkaar doen toekomen, dus een circulatie op de wijze van ons portefeuillesysteem. Zij hebben een "botanical" pool en een "zoological" pool. Daarnaast trachten zij hun materiaal nog langs andere wegen te achterhalen. Soms worden de referenten er geregeld op uitgezonden naar bepaalde bibliotheken (b.v. voor Field Crop Abstracts en Herbage Abstracts naar de bibliotheken in Oxford, waar van de 60 bibliotheken er 9 zijn, die belangrijk materiaal bevatten.) Bovendien heeft dit bureau in vele landen correspondenten. Ook leningen via de National Central Library worden in enige gevallen gemeld. Op het Imperial Institute of Forestry (Forestry Abstracts) worden ook dikwijls andere bibliotheken voor refereerdoeleinden benut. Horticultural Abstracts betreft "desnoods" voor refereerdoeleinden materiaal van elders. Plant Breeding Abstracts daarentegen ziet in andere Cambridge bibliotheken voortdurend rond en leent zelfs ook wel uit Londen als dit nodig is. Wat de moeilijke talen betreft ziet men er niet tegenop veel moeite te besteden voor het verkrijgen van de literatuur uit landen als China, Japan, Sovjet Rusland en derg.

412. Vervaardiging van referaten door medewerkers buiten bureauverband

Het merendeel van de referaten wordt op de bureaux zelf gemaakt. Buitenshuis aan specialisten geeft men zeer ongaarne; de ervaringen daarmee blijken bijzonder slecht te zijn. Gaat het echter over bijzondere talen, dan gaat men er noodgedwongen toe over, hoewel de meeste staven een eerbiedwaardig aantal talen kunnen dekken. (Field Crop Abstracts en Herbage Abstracts b.v. 12). Nederlands is praktisch voor geen enkel bureau een probleem. Ze hebben alle wel een medewerker of een relatie, die Nederlands kent of althans kan lezen. Dairy Science Abstracts geeft 10% buitenshuis en heeft 4 academici op het bureau. In East Malling (Horticultural Abstracts) met zijn 90 academici gaat ook praktisch niet verder dan het proefstation zelf, hoewel daar wel geklaagd werd over de slechte talenkennis der Engelse landbouwkundige specialisten. (Zeldzame talen en boekbesprekingen nog buitenshuis.) Soils and Fertilizers geeft iets in de orde van 1/10% buitenshuis. Ook Plant Breeding Abstracts meldt een maximaal thuishouden en alleen de moeilijkste talen (Hongaars, Turks) buitenshuis. Werken met referenten

¹⁾ Enkele van de oudere instellingen heten "institute" inplaats van "bureau".

buiten het bureau werd daar zelfs "extremely unsatisfying" genoemd. Voor Field Crop Abstracts en Herbage Abstracts werd vroeger de helft buitenshuis gemaakt, maar dat is nu ook afgelopen.

413. Karakter der referaten

Voor zover de instituten hoofdzakelijk werken voor lezers, die geen bibliotheekfaciliteiten in de naaste omgeving hebben (vele landen der Commonwealth), wordt veel aandacht besteed aan het informatieve karakter der referaten. Sterk werd hierop de nadruk gelegd door Review of applied Entomology. Van die zijde werd eens een enquête gehouden onder de lezers, met het verzoek zich te willen uitspreken over de vraag, of men een strengere selectie, maar lange referaten wilde, of een minder strenge selectie maar korte referaten. Men koos unaniem het eerste. Van dit referatenblad zijn welhaast alle lezers uitsluitend op deze informatie aangewezen. Voor Plant Breeding Abstracts wordt in dit verband een getal van 75% genoemd. Daarentegen stelde de redactie van Soils and Fertilizers dat zelfs informatieve referaten nooit de lectuur van de oorspronkelijke artikelen kunnen vervangen.

In het algemeen bestaat de neiging artikelen in talen, die de lezers in het origineel toch niet kunnen lezen, informatief te maken, terwijl bij de artikelen van de bekendste, en overal aanwezige, tijdschriften in de Engelse taal met een indicatief referaat wordt volstaan. De lengte van het referaat is dus meestal geen maatstaf voor waardering voor het artikel.

414. Selectie

Door Review of applied Entomology wordt dikwijls bij de keuze tussen een belangrijk artikel over een onderwerp waar reeds veel over is, en een onbelangrijk artikel over een onderwerp waarover de literatuur schaars is, het laatste genomen.

Bij Horticultural Abstracts let men er speciaal op om de dupliceringen (tweede publicatie van reeds gerefereerde artikelen) er uit te halen.

De Nederlandse publicaties zijn in het algemeen bij de redacties zeer goed bekend. Men heeft voor deze publicaties ook grote waardering. Desondanks valt ook van deze publicaties een groot percentage door de selectie af.

415. Het percentage van het bewerkte materiaal dat uiteindelijk gepubliceerd wordt

Vrij algemeen maakt men meer dan men tenslotte publiceert. De percentages lopen uiteen: 25% tot 30% van wat gemaakt is komt niet in Soils and Fertilizers, maar wordt in kaartvorm bewaard. Voor Field Crop Abstracts en Herbage Abstracts worden de hoeveelheden niet noemenswaard genoemd. De Bibliotheek van het Imperial Institute geeft in de Bibliographie (zonder referaten) achterin "Colonial Products" minder dan de helft van het aanwezige materiaal, dus een soortgelijke situatie als bij ons Kon.Inst.v.d. Tropen. Plant Breeding Abstracts neemt 20% wel bewerkte doch niet gepubliceerde artikelen.

416. Registers

Soils and Fertilizers hebben in hun vierjaarlijkse index geen vaste lijst van trefwoorden. Het aantal ingangen per titel voor de registers werd als volgt opgegeven: Field Crop Abstracts en Herbage Abstracts 3 à 4; Forestry Abstracts 4; Plant Breeding Abstracts 5 à 6. Het geheel mechanisch samenstellen van een register bij dit laatste referatenblad wordt speciaal besproken onder "Ponskaarten".

417. Bijzonderheden van speciale bureaux

1. Forestry Abstracts. Wekelijks worden gehectografeerde kaarten met titels, doch zonder referaten verspreid. Daarna volgen driemaandelijks de Forestry Abstracts (met referaten) (dus precies het omgekeerde van wat wij doen).
2. Field Crop Abstracts en Herbage Abstracts. Nummers op eenzijdig gedrukt papier voor uitknippen en opplakken voor opbouw eigen kaartsysteem door abonné's hebben nooit aftrek gevonden.
3. Plant Breeding Abstracts. De abonnementsgelden dekken slechts gedeeltelijk de drukkosten, dus ongeacht de redactionele kosten. Bij andere is het soms wel iets beter, maar hoe dan ook, de Commonwealth betaalt een heel belangrijk deel van de voor ons allen zo belangrijke informatie via de Engelse referatentijdschriften. Bij Plant Breeding Abstracts is eveneens een systeem van voorrang voor die tijdschriften, die de bibliotheek graag snel terug heeft. Dit kan, indien gemerkt als "urgent", in 2 of 3 dagen het geval zijn.

418. Bespreking van de organisatie der referatenbladen

Bij een vergelijking van de organisatie van de door de Commonwealth Agricultural Bureaux uitgegeven referatenbladen met ons weekblad "Landbouwdocumentatie" dient het volgende vooropgesteld te worden:

Ten eerste zijn de Engelse referatenbladen gespecialiseerd op een bepaald onderdeel van de landbouw, terwijl "Landbouwdocumentatie" dat niet is.

Ten tweede hebben de Engelse bladen rekening te houden met lezers, die veelal geen toegang hebben tot speciale bibliotheken en wier direct bereikbare literatuur meestal uit slechts enkele vooraanstaande Engelse periodieken bestaat. "Landbouwdocumentatie" houdt rekening met de bibliotheekfaciliteiten, die iedere lezer binnen zijn bereik heeft. De Engelse referaten zijn dan ook zoveel mogelijk informatief terwijl "Landbouwdocumentatie" volstaat met indicatieve referaten.

Gaande langs de verschillende behandelde punten valt nu bij een vergelijking nog het volgende op te merken:

1. Bronnen. De grondigheid waarmee de vakgebieden uitputtend behandeld worden door de redacties van de Engelse bladen wordt gekenmerkt door het "uitkammen" van andere bibliotheken dan de eigen bibliotheek en door de uitvoerige maatregelen ter verkrijging van het materiaal in vreemde talen.
2. Vervaardiging van referaten. Dit gebeurt bij de Engelse bladen meestal binnenshuis of althans binnen het kader van het instituut waarmee het bureau gelieerd is. Bij "Landbouwdocumentatie" gaat 60% buitenshuis. Het Engelse systeem komt de snelheid van informatie en tevens de snelheid waarmee de betreffende tijdschriftnummers weer in de betreffende bibliotheek terugkomen zeer ten goede. Het is echter zoveel duurder dat er voor onze situatie niet aan te denken valt. De meeste bladen noemen 4 tot 6 vaste wetenschappelijke medewerkers als normaal.
3. Karakter der referaten. (zie hierboven inzake informatieve en indicatieve referaten)
4. Selectie. De strenge selectie heeft dezelfde oorzaak als de voorkeur voor informatieve referaten. Bij onze indicatieve referaten hoort deze strenge selectie beslist niet thuis.

5. Niet gepubliceerde referaten. Het hoge percentage niet opgenomen referaten vloeit eveneens uit de strenge selectie voort en is dus een begeleidend verschijnsel van het andere karakter der Engelse bladen in vergelijking met "Landbouwdocumentatie". 1)
6. Het aantal ingangen per titel in de registers. De hogere factor der registers (de Engelse bladen 3-5; "Landbouwdocumentatie" ongeveer 1,5) hangt samen met de hogere graad van specialisatie.
7. Het vooruitzenden van kaartjes. Het vooruitzenden van kaartjes terwille van de snelheid en het later publiceren van de gedrukte referaten zou ook door ons kunnen worden overwogen. De consequenties gaan echter vrij ver. Een dergelijke omzetting zou wel de snelheid van de informatie verhogen, maar de bruikbaarheid (door ontbreken referaten) verlagen.

Dat Nederland en vele andere landen hun apparaat voor de documentatie van de landbouwkundige literatuur klein kunnen houden (en dus de financiële offers hiervoor gering kunnen blijven) is voor een belangrijk deel te danken aan het werk van deze Commonwealth Agricultural Bureaux. Weliswaar hebben de landen van de Commonwealth deze bureaux in eerste instantie voor zichzelf opgericht, maar door het beschikbaar stellen aan anderen van hun tijdschriften en diensten tegen prijzen, die beneden de kostprijzen liggen, verdienen zij stellig onze steun.

419. Gegevens over "Landbouwdocumentatie"

Over ons eigen referatenblad "Landbouwdocumentatie" werden bij de redacties der referatenbladen de volgende gegevens verzameld:

/en de
Nederlandse
Ambassade

Op het bureau van de Ambassade van Nederland te Londen wordt het "Algemeen Agrarisch Archief" als naslagwerk gebruik en "Landbouwdocumentatie" (wegens de indicatieve referaten) niet. Op de meeste Commonwealth Bureaux wordt "Landbouwdocumentatie" te algemeen geacht om van belang te zijn voor het eigen werk. Uitzondering hierop was het Bureau van Field Crop Abstracts en Herbage Abstracts, waar men om regelmatige toezending verzocht. Op het Commonwealth Institute of Entomology werd opgemerkt dat een dergelijk orgaan voor de Commonwealth Bureaux slechts dienst kan doen als controle of men zijn gebied voldoende dekt.

42. Uitwisseling niet gepubliceerd bibliografisch materiaal

Aan verschillende bezochte instanties werden voorstellen gedaan om te geraken tot een ruil van dat bibliografische materiaal, dat men op grond van aanvragen gecompileerd heeft, maar dat niet in een of andere vorm uitgegeven wordt. Indien documentatie-instanties er toe kunnen overgaan elkaar van zulk materiaal b.v. eens per kwartaal op de hoogte te stellen (met de mogelijkheid copieën van de betreffende lijsten of literatuuronderzoekingen te verkrijgen) dan zou dit een aanmerkelijke tijdsbesparing kunnen betekenen. Immers het zal dan, althans binnen de kring der medewerkende instituten, minder voorkomen, dat dubbel compilatiewerk gedaan wordt. Deze kwartaallijs-ten van gemaakte compilaties zouden niet meer behoeven te bevatten dan titels (in het Engels), aantal gegeven literatuurplaatsen (of andere maat-
staf van omvang). Een definitieve afspraak kon worden gemaakt met de volgende instellingen: Science Library, C.B. of Dairying, C.B. of Horticulture and Plantation Crops (die een Quarterly Letter met een korte actuele inlei-
ding uitgeeft, waarin de lijst met de gemaakte literatuurrecherches reeds geregeld wordt gepubliceerd), C.B. of Soil Science, C.B. of Plant Breeding and Genetics. Op het C.B. of Pastures and Field Crops voelde men er ook voor

- 1) Dit hoge percentage maakt overigens dat het in sommige gevallen zal lonen navraag te doen bij de Bureaux zelf als het referaattijdschrift niet voldoende oplevert.

en wil overwegen op grond van ons verzoek een vroeger gebruik (nl. de publicatie achterin het referatentijdschrift van een klein lijstje der bewerkte literatuur aanvragen) te hervatten.

Op de Bibliotheek van het Imperial Institute doet men in deze richting nog zeer weinig; men wil echter wel een en ander in overweging nemen, maar ziet in het reproduceren van de betreffende lijsten een moeilijkheid, daar alleen fotostaat ter beschikking is. Slechts op één instituut was de reactie volkomen negatief. Waarschijnlijk omdat men daar speciaal werkt voor mensen, die ver van alle bibliotheken zitten en die dus geen literatuurlijsten maar slechts feitelijke gegevens vragen. Deze gegevens put men uit het eigen referatenorgaan (Commonwealth Institute of Entomology).

Dit resultaat is zeer bemoedigend, vooral als men bedenkt, dat de betrokken Engelse bureaux zich alleen op een gespecialiseerd terrein bewegen en in het algemeen dieper op de zaken ingaan dan op ons Centrum voor Landbouwdocumentatie mogelijk is. Men zal dus waarschijnlijk minder hebben aan ons materiaal dan wij aan het hunne. Deze afspraken bepalen nu tevens de selectieve opname van lijsten in onze eigen kwartaalbrief aan deze nieuwe groep van coöperatoren.

De als proeve van bewerking van een literatuurlijst meegenomen lijst van Engelse literatuur over de Nederlandse landbouw werd in het algemeen met enthousiasme ontvangen. De reactie in de bibliotheek van de Nederlandse Ambassade was zelfs zo, dat men zich afvraagt of soortgelijke lijsten niet voor andere Ambassades vervaardigd dienen te worden.

43. Universele Decimale Classificatie

431. Hoofdindeling 63

Uit de gedachtenwisselingen met de secretaris van de landelijke Engelse classificatiecommissie, Mr. G. A. LLOYD, is het volgende komen vast te staan: de inpassing van de bosbouw in het algemene systeem kan een welkome aanleiding zijn de gehele 63 te reviseren, voorzover het de indeling der eerste drie decimalen betreft. Deze indeling is thans zeer weinig bevredigend.

De gedachte gaat er daarbij naar uit om, met hulpgetallen, 63.0 te gebruiken voor algomene zaken de gehele landbouw betreffende en 631.0 voor algemene zaken betreffende de landbouwplantenteelt (incl. tuinbouw en bosbouw) waaronder dan ook plantenziekten zou komen, 632 t/m 635 zijn beschikbaar voor de gewassen (waarvan dan bosbouw op 632 zou komen); 636.0 blijft dan voor veeteelt algemeen en de rest blijft eveneens gelijk.

Om 632 vrij te maken kan dan tijdelijk 63-2 gebruikt worden.

LLOYD zal dit voorstel doen uittypen en rondzenden.

In 633/635 stelt hij tevens een herindeling voor in die zin, dat een gewas nooit meer op twee plaatsen tegelijk kan staan. Dit betekent in het algemeen, dat LLOYD voorstaat een classificering naar "materiaal", liever dan naar gezichtspunt, (b.v. liever alles over sojabonen bij elkaar dan de sojaboon op verschillende plaatsen al naar gelang het een olieleverend, een zetmeelleverend gewas of een groente is).

432. Zuivelclassificatie

In ditzelfde kader past zijn tegenzin om zuivelproducten uit 637 te halen en naar 66 te brengen. Hij wil de zuivelproducten bijeen laten en de zuivelproducten als "material" laten prevaleren boven de gezichtspunten, i.c. de behandeling op de boerderij of in de fabriek. Hij aarzelt echter wel om zover te gaan dat ook caseïne (chemische verwerking!) als conse-

quentie onder 637 komt. Hier zou dan toch weer een uitzondering voor chemische bewerking gemaakt moeten worden.

In het algemeen legt hij de demarcatieline tussen 63 en 66 meer naar 66 toe.

433. Principiële punten

Hierbij moet worden aangetekend, dat deze primaire kwesties (gezichtspunten- of "material" classificatie of een aannemelijke menging van beide met scherpe spelregels) eerst in de boezem der internationale classificatiecommissies vastgesteld dienen te worden. Het is wel duidelijk, dat onder de vertegenwoordigers der diverse landen geen communis opinio heerst omtrent de te volgen gedragslijn, hetgeen de positie van de UDC als zodanig niet versterkt.

434. Duitse voorstellen

Om de Duitse voorstellen, die ook van Engelse zijde veel te uitvoerig geacht worden, te behandelen, terwijl zulke ingrijpende veranderingen in de 63 voorbereid worden, is niet efficiënt. Ook aan Engelse zijde is men overtuigd, dat de aanwezige bestaande literatuur de uitbreidingen, zoals zij van Duitse zijde voorgesteld worden, niet wettigt. Inmiddels zal ons 631.1 voorstel door de Engelsen bestudeerd worden om dit eventueel te kunnen steunen, teneinde te vermijden, dat de Duitse te uitvoerige uitbreidingen van 631.1 doorgang zouden vinden.

435. Correlatie bij herziening 631.2, 631.3 en 631.5

De onzerzijds voorgestelde correlatie 631.2 met 631.3 en 631.5 wordt acceptabel geacht met weglating van 631.2, welk nummer anders veel te gedetailleerd wordt. Zelfs wordt gevraagd waarom wij niet verder kunnen gaan en de handeling en het werktuig samen één nummer geven, omdat in de meeste publicaties toch meestal beide aspecten naast elkaar zullen voorkomen. Wil men dan b.v. het werktuig afzonderlijk aanduiden, dan zou daarvoor een hulpgetal in het leven geroepen kunnen worden.

436. Classificatie en standaardisatie

Doordat LLOYD werkt in het British Standards Institution, zou de gedachte kunnen opkomen, dat in Engeland standaardisatie en classificatie op enigerlei wijze gekoppeld zijn. Dit is echter niet het geval.

De standaardisatie van de terminologie beschouwt men ook in Engeland als een bepaald vak. Op het gebied van de standaardisatie worden in Engeland zeer ruime normen gehanteerd. Men gaat er nl. van uit, dat de standaardisatie slechts dan in de praktijk gegroeide vormen dient te normaliseren, als er b.v. een teveel van typen is. Anderzijds moet de standaardisatie er op bedacht zijn, dat zij zich aan de praktijk aanpast. Het vinden van de juiste middenweg zou ook voor de UDC een goede formulering van de taak diergenen die de zorg voor haar ontwikkeling hebben, kunnen zijn.

437. Toepassing UDC in Engeland

Wat de toepassing van de UDC in Engeland betreft, hebben wij vastgesteld, dat de aloude bakermat, de Science Library, opgehouden heeft zulks te zijn, daar de opvolger van BRADFORD diens enthousiasme niet deelt. Van het instituut dat leiding gaf aan de ontwikkeling van de UDC, is de Science Library teruggetreden tot de houding van de normale gebruiker. Inmiddels heeft, althans in de landbouwsector, BRADFORD (of zijn actie in het algemeen) vrij veel effect gesorteerd: zowel in de bibliotheken van het National Institute for Research in Dairying, Reading, als ook in die van het East Malling Research Station, van Rothamsted Experimental Station en van het Grassland Research Station (Hurley) vindt men de UDC al of niet met minder

of meer grote afwijkingen in gebruik.

In de Bibliotheek van het National Institute for Research in Dairying (Reading) neemt men voor de zuivel als zodanig het systeem van Lindquist, dat daar zeer heeft voldaan. Van het al of niet legaliseren van dit systeem door de internationale UDC-instanties trekt men zich niets aan.

In Reading verzet men zich ten sterkste tegen het overbrengen van coderingen van 637 naar 66.

Ook voor Rothamsted geldt, dat men niet wenst te wachten totdat na jaar en dag voorstellen nog eens gelegaliseerd worden. De afwijkingen van Rothamsted zijn te danken aan het (vroegere) gebruik van de Franse code. Voor krilium heeft men daar 631.88 in gebruik. Men drong aldaar sterk aan op de internationale overeenkomstige toepassing van de UDC, ook mede met het oog op de komende mechanisatie der selectie.

In enkele gevallen (Grassland Research Station (Hurley o.a.)) werden eigen trefwoordenregisters aangetroffen om de gebruikers tegemoet te komen. Op het British Museum staat in de leeszaal de Nationale Britse Bibliographie op kaart, volgens UDC gerangschikt. De omvang, die de toepassing der UDC ook in Engeland heeft genomen, wettigt o.i. de tijd, die besteed wordt aan het verbeteren en aanvullen van deze classificatie.

44. Ponskaarttoepassingen

Twecmaal hebben wij de toepassing van ponskaarten in de praktijk van bibliotheek en documentatie kunnen zien.

441. Op de Bibliotheek van het D.S.I.R. heeft men een tijdschriftenlijst van het bezit van alle onder deze instelling ressorterende proefstations en laboratoria gemaakt met behulp van ponskaarten. Sortering is mogelijk op de naam van de bibliotheek, waar het bezit aanwezig is, op alfabet van de titel, op jaartal, maar helaas niet op onderwerp.

442. Op de Redactie van Plant Breeding Abstracts worden ponskaarten gebruikt voor het maken van de jaarlijkse index en (als neveruitkomst) voor het maken van literatuurlijstjes op aanvraag. Men heeft een kleine sorteermachine, die aan huur £ 14 p.maand kost, dus het salaris van een jonge typekracht. Deze machine werkt al 5 jaar en waarom toepassing op andere Commonwealth Bureaux nog niet is nagebootst is "a mystery" zoals de directeur het uitdrukte. Waarschijnlijk is het een kwestie van conservatisme.

Het bezwaar is natuurlijk, dat de ponskaarten, zoals ze daar liggen, zonder de machine niet bruikbaar zijn voor een buitenstaander. Raadpleging, zoals van ons documentatiesysteem, is niet mogelijk en dit vormt dus een werkelijke barrière tussen raadpleger en de literatuur zelf. Zelfs indien echter alleen de registers er mee gemaakt zouden kunnen worden, dan nog was zij voor Plant Breeding Abstracts rendabel ! De kleur van de ponskaarten geeft de laatste cijfers van het codegetal (UDC) aan:

633.1 is rood; 633.12 geel enz., maar ook 633.51 rood; 633.52 geel enz. In de ponskaarten zijn verwerkt: UDC-getallen, land, jaar, vol. van Plant Br.Ab., waarin het referaat opgenomen en klasse.

Het vervaardigen van het register gaat als volgt: Er is een stel trefwoordenkaarten, waarin geponst is het trefwoord en het UDC-nummer. Deze worden eerst op UDC-nummer gesorteerd, dan wordt het gehele bezit der andere kaarten gesorteerd op jaar. Het jaar waarvan het register gemaakt moet worden, wordt er op deze wijze uitgehaald en gesorteerd op UDC-nummer. Van één pakje worden de referaatnummers (uit het bedoelde vol. van Pl.Br.A.) op de trefwoordenkaart genoteerd. Later worden de trefwoordenkaarten door de machine gealfabetiseerd. Het is duidelijk dat een grondig onderzoek, in overleg met de leverancier van deze kleine sorteermachine, nodig zal zijn om de mogelijkheden voor onze situatie te overzien.

5. Bibliotheken

51. Bijzonderheden over de bezochte bibliotheken

511. Science Museum Library

De bibliotheek van het Science Museum is gesticht in 1857 en bestaat dus bijna 100 jaar. Tot de eerste wereldoorlog heeft de bibliotheek het als haar taak beschouwd om de instituten van het Imperial College voor intern gebruik te voorzien van materiaal. In de eerste wereldoorlog heeft echter een uitbreiding in alle richtingen plaats gevonden. De toenmalige bibliothecaris, Dr BRADFORD, trachtte zoveel mogelijk publicaties aan te trekken, hetgeen vooral in de jaren omstreeks 1925 is gelukt. De Wembley tentoonstelling in 1924 heeft daartoe de stoot gegeven. Alle instituten in het Britse wereldrijk begonnen, op verzoek van Dr BRADFORD, hun publicaties in te sturen, in ruil voor de aanwinstenlijsten.

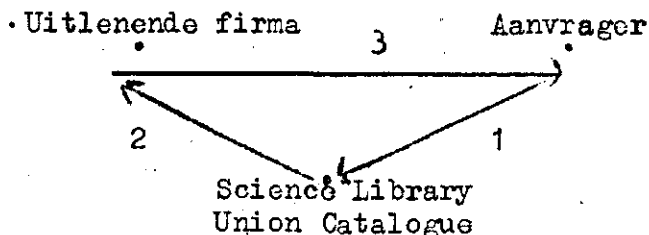
Dit heeft geleid tot een zo grote uitbreiding, dat het nauwelijks te verwerken was. Het gebied ("science") omvat alle natuurwetenschappen, dus niet alleen die vakken, waarvan instituten bestaan in het Imperial Institute.

Dr BRADFORD was een groot voorstander van U.D.C., hetgeen in de systematische catalogus werd doorgevoerd. Er ontstond een kaartsysteem van 3-4 miljoen kaarten, dat niet te hanteren was. Het was ongetwijfeld onjuist om alles te centraliseren. Dit kaartsysteem staat thans ongebruikt op zolder!

Na de 1e wereldoorlog begon ook het leenverkeer met derden. De voorschriften van de bibliotheek bepaalden, dat eigen leenverkeer voorging, zodat dit leidde tot een fotocopiëdienst. Deze fotocopiëdienst diende dus ter vervanging van het leenverkeer. Het bleek echter dat de kosten zeer hoog waren, in het bijzonder door de administratieve kosten. Daarom heeft men de tarieven later gewijzigd in uniforme tarieven. Dit komt hier op neer, dat men een eenheidsprijs betaalt voor 12 pag. (buitenland 10 pag.) of gedeelten daarvan. Men kan couponboekjes kopen voor £ 4, waarop men kan bestellen, met bijsluiting van de nodige bonnen. In Nederland heeft het NIDER dergelijke couponboekjes. Men kan dus bestellen of via NIDER, of men kan zelf een couponboekje kopen. Naar onze mening werkte de fotocopiëdienst met verouderde apparatuur. (zie ook 63. Fotostaat)

De moeilijkheid ten aanzien van het copyright is opgelost door een gentleman-agreement met de Royal Association of Engineers. Een moeilijkheid is nog wel het feit dat de V.S., die ongeveer de helft van de fotocopiëën afnemen, niet zijn aangesloten bij de Berner Conventie. Ernstige moeilijkheden ondervindt men hiervan echter niet.

Interessant is, dat men een Union catalogue heeft op een coöperatieve basis met een 250 firma's. Wanneer een publicatie door één van de firma's wordt gevraagd en deze niet aanwezig is, wordt aan een aangesloten firma, die de publicatie wel heeft, gevraagd of zij bereid is om de publicatie uit te lenen. Het contact verloopt echter rechtstreeks, dus volgens het schema:

De uitlenende firma kan weigeren de publicatie uit te lenen. Moeilijkheden worden echter niet ondervonden.

De Union Catalogue draagt voor een deel een vertrouwelijk karakter door interne rapporten.

De bibliotheek heeft thans 8-9000 lopende tijdschriften en reeksen. Een deel hiervan, de meest belangrijke, is zonder meer direct toegankelijk. Men heeft zich voorts toegelegd op het aanschaffen van bibliografieën. Aan tijdschriftdocumentatie wordt niet gedaan. Over de Nederlandse landbouw had men o.m. de Verslagen Landbouwkundige Onderzoekingen, het Landbouwkundig Tijdschrift en Neth. Journal Agr. Science, Mededelingen Directeur Tuinbouw en Neth. Milk and Dairy J. Dit gaat al vrij ver, omdat men zich thans toch beperkt tot de hoofdlijnen en de indruk werd verkregen, dat de landbouwwetenschap niet tot de belangrijkste onderdelen van deze bibliotheek behoort. Boeken over de Nederlandse landbouw algemeen had men zeer weinig en het bezit was bovendien sterk verouderd.

512. Bibliotheek van het Ministerie van Landbouw

De bibliotheek van het Ministerie is op één na de grootste landbouw-bibliotheek in Engeland (Rothamsted heeft de grootste bibliotheek). Het grootste gedeelte van deze bibliotheek is een open access bibliotheek. Hierop is de inrichting ingesteld. Het principe is, dat die boeken en tijdschriften het dichtst bij de hand moeten staan, die het meest worden geraadpleegd. Daarom staan in de grote bibliotheekzaal de meest recente publicaties en tijdschriften en zijn de oudere jaargangen en de buitenlandse boeken in de kelder geplaatst. Ook in de kelder staan die publicaties weer het meest bij de hand, die het meest geraadpleegd worden. Het voordeel van deze methode is, dat het ruimteprobleem zich niet voordoet in de grote zaal: hier blijft de hoeveelheid te plaatsen publicaties vrij constant.

Het bezit van de bibliotheek bedraagt een 70.000 delen. De bibliotheek is in de eerste plaats bestemd voor de ambtenaren van het Ministerie. Er wordt praktisch niet uitgeleend aan particulieren. Wel leent men uit aan andere bibliotheken en dan meest via de National Central Library.

De bibliotheek is eerst ongeveer twee jaar geleden verhuisd naar het nieuwe gebouw van het Ministerie. Zij heeft een zeer centrale ligging (tegenover de ingang). Dit is één van de weinige overheidsbibliotheken, waarbij bij de bouw rekening is gehouden met de eisen, die aan een dergelijke bibliotheek gesteld moeten worden. Toch werd de indruk verkregen dat de ruimte spoedig te klein zal zijn. Een leeszaal hebben wij niet gezien.

Ten behoeve van de voorlichtingsdienst zijn er twaalf provinciale bibliotheken ingericht en bovendien 61 zeer eenvoudige "garantie" bibliotheken. De verantwoordelijkheid voor het boekenbezit van deze bibliotheken berust bij de bibliothecaris van het Ministerie. Het gebouw, de inrichting en het personeel van deze gedecentraliseerde bibliotheken behoort niet tot zijn verantwoordelijkheid. De centrale bibliotheek draagt een meer algemeen karakter, de gedecentraliseerde bibliotheken zijn meer gespecialiseerd. Er is een kleine collectie over visserij; een grote collectie over visserij bevindt zich in het visserijproefstation.

In de systematische catalogus en bij de plaatsing wordt systeem Dewey toegepast, met aanpassing aan de U.D.C. Er is een auteurscatalogus en een systematische catalogus. De kaartjes voor deze catalogi worden getypt. Gemiddeld is meer dan drie maal typen nodig. Men kent het lichtdrukprocédé wel, maar aanschaffing schijnt op financiële moeilijkheden te stuiten. Het typen geschiedt op de centrale typekamer, hetgeen niet bevorderlijk is voor de accuratesse.

Er wordt een maandelijks aanwinstenlijst uitgegeven (gestencild), waarin een klein aantal artikelen uit periodieken wordt gerefereerd.

Bibliografisch werk wordt praktisch niet gedaan. Literatuuronderzoek geschiedt door de ambtenaren zelf.

513. Overige bibliotheken

Nederlandse Ambassade. afd. Landbouw

De bibliotheek dient grondig gereorganiseerd te worden. De plaatsing van het materiaal en de catalogisering voldoen niet meer aan eisen van doelmatigheid. Aangezien een vrij grote collectie aanwezig is en deze geregeld moet worden geraadpleegd als documentatiebron, is verbetering dringend gewenst. Besproken werd de mogelijkheid van detachering van een deskundige kracht uit Nederland gedurende b.v. één maand om orde op zaken te stellen.

Bibliotheek National Institute for Research in Dairying

Het gebied, dat door deze bibliotheek wordt bestreken is breder dan de zuivel. Dit hangt samen met het werkterrein van het Commonwealth Bureau of Dairy Science, waartoe ook een groot deel van de dierfysiologie behoort. Varkensteelt b.v. is, in verband met de verwerking van wei een belangrijk onderdeel. De zuivel wordt dus niet in de strikte zin genomen, die in ons land gebruikelijk is.

De klanten worden zeer verwend. Als zij iets vragen wordt stilzwijgend aangenomen, dat de bibliotheek het verstrekt; desnoods koopt de bibliotheek het of laat een fotocopye maken. Zodoende is er enig microfilm en microkaart materiaal, dat voor éénmalige raadpleging is aangeschaft.

Zodra een in voorbereiding zijnde tijdschriftenlijst gereed is, krijgen wij een exemplaar.

Bibliotheek D.S.I.R.

Dit is alleen een werkbibliotheek. Daarnaast verzorgt de bibliotheek ook de centrale inkoop en administratie voor de diverse D.S.I.R. proefstations. Alleen nevengebieden van de landbouw vallen binnen het werkterrein van deze proefstations, b.v. bewaring en koeling van fruit en groenten, bewaring van kaas en graan (onder Pest Investigations), de producten van de bosbouw (incl. houtbewerking b.v.).¹⁾

Er is een liggend kaartsysteem voor de tijdschriftenadministratie. Dit is thans drie jaren in gebruik en vertoont reeds slijtage. De verschijningsfrequentie van de tijdschriften wordt aangegeven met een gekleurde kaart en gekleurde ruiters.

Op deze bibliotheek wordt ook samengesteld de "Translated content-lists of russian periodicals" waarin alle Russische artikelen opgenomen worden waarvan bekend is, dat er een Engelse vertaling bestaat.

Bibliotheek Imperial Institute

Het gebied van deze bibliotheek is veel wijder dan dat van het Kon. Inst.v.d.Tropen, nl. incl. chemie, economie en andere. De opstelling van het tijdschriftenbezit is geografisch. De documentatie is ingericht volgens een eigen classificatiesysteem en bestaat uit geschreven kaartjes. De gehele indruk is vergeleken met het Kon.Inst.v.d.Tropen, weinig rooskleurig.

Bibliotheek East Malling Research Station

Alleen postleenverkeer, geen persoonlijke bezoeken. Algemeen indruk: uitstekend verzorgd en zeer goede collectie.

Bibliotheek Rothamsted Experimental Station

Naast de bibliotheek van het Min. van Landbouw één der grootste landbouwbibliotheken van Engeland. Indrukwekkende volledige reeksen van oude tijdschriften naast zeer grote collecties lopende tijdschriften 45.000 delen. Naast de bodem en bemesting zijn entomologie en phytopathologie belangrijke onderdelen. De afdelingen voor bodem en bemesting enerzijds en voor biologie anderzijds zijn van ongeveer gelijke omvang. Periodieken zijn opgesteld naar landen van herkomst. Open-access. Algemene indruk bijzonder goed.

¹⁾ D.S.I.R. is te vergelijken met T.N.O. Het landbouwkundig onderzoek is hierbij echter niet ondergebracht, maar valt onder de Agricultural Research Council.

Bibliotheek School of Agriculture Cambridge

Eenvoudige bibliotheek voor de faculteit van 250 studenten. Schriftelijke instructie voor de studenten. In de leeszaal speciale plank met periodiekenbibliografieën.

Universiteitsbibliotheek Cambridge

Imposant gebouw van 1934 en 100 man personeel. Een luxe en ruimte, die geen enkele Nederlandse bibliotheek kent. Vandaar ook de mogelijkheid om een vrij ruime open-access-politiek te voeren. De cataloguskamer is naar onze begrippen al zo groot als een leeszaal. De afmetingen van de leeszaal zijn zo groot als die van onze Koninklijke Bibliotheek. Het kaartsysteem van de tijdschriften wordt momenteel overgebracht op een liggend kaartsysteem. Het bezit bestaat vooral uit humaniora; de natuurwetenschappen worden meer in de faculteitsbibliotheken opgenomen. De algemene indruk is pompeus; de verzorging lijkt uitstekend. De toelating tot de bibliotheek is vrij ingewikkeld, maar het open access karakter vereist dit. Dit is waarschijnlijk de grootste open access bibliotheek ter wereld.

Bibliotheek Grassland Research Station Hurley

Geografische opstelling der periodieken. Magazijn met schuifkasten op rails, die echter niet geheel voldoen.

Bibliotheek Library School

Ondergebracht in bibliotheek N.W. Polytechnic. Er is een speciaal archief met dossiers, die voorbeelden bevatten voor bibliotheekwerk. De collectie is goed verzorgd; het geheel ruim en doeltreffend.

Bibliotheek Imperial Institute of Forestry

Grote specialistische bibliotheek. Systematische catalogus in drie gedeelten: prae Fleury, Fleury en Oxfordclassificatie. Schriftelijke gids voor gebruik van deze catalogus is nodig !

Voor Bibliotheken ASLIB en Library Association

Zie onder 521. Vakbibliotheken

52. Vak

521. Vakbibliotheken

In Londen zijn twee goede vakbibliotheken op ons gebied nl. die van de ASLIB en van de Library Association. De eerste is wellicht wat interne organisatie betreft nog een weinig primitief; niettemin is een keurcollectie der vakbladen aanwezig.

De bibliotheek van de Library Association is beter ingericht. Deze heeft meer het cachet van een reeds iets meer gevormde bibliotheek. (b.v. met een eigen leeszaaltje). Ook daar een bijzonder grote collectie. Een fotocopiëdienst ontbreekt.

Het is niet te verwonderen, dat naast deze beide vakbibliotheken de Library School slechts een kleine bibliotheek heeft. Engeland is voor bij ons land, waar men een gedeelte van de vakpublicaties ten kantore van het NIDER vindt, een ander gedeelte (zonder free-access, zoals bij de twee Engelse vakbibliotheken) bij de Koninklijke Bibliotheek.

522. Vakliteratuur

Op de tentoonstelling van de ASLIB ontbrak een stand met bibliotheektechnische literatuur, terwijl er wel veel firma's met natuurwetenschappelijke en technische boeken een stand hadden. Dit had twee oorzaken:

1. De meerderheid der ASLIB-leden zijn meer information-officers dan bibliothecarissen.
2. De Library Association hield gelijktijdig een bijeenkomst te Hastings. Daar was wel een stand van bibliotheekliteratuur verzorgd door de specialisten op dit gebied: Boekhandel Bailey Bross & Swinfen Ltd., die blijkens een te hunnen kantore gebracht bezoek, inderdaad vrij veel incourant materiaal op het vakgebied van het bibliotheekwezen, vooral uit de U.S.A., zelfs in voorraad hadden !

523. Vakopleiding

Om de Londense Library School, gevestigd in de "North-West Polytechnic" kan Engeland benijd worden. De opleiding is 3-jarig: in het eerste jaar wordt opgeleid tot het "entrance"-examen ("graduates" zijn hiervan vrijgesteld). In het tweede jaar tot het "registration"-examen (men wordt dan geregistreerd als "associate" van de Library Association). Het derde jaar is voor de specialisatie. Men kan drie richtingen uit: nl. Openbare Leeszaalen, Universiteitsbibliotheken en Speciale Bibliotheken. ¹⁾)

Het derde jaar, dus het jaar van de concurrenula der verschillende richtingen schijnt hier bevredigend opgelost te zijn. In een driejarig schema rouleren de mogelijkheden. Men kan dit jaar dus nemen wanneer het gekozen onderwerp aan de beurt is.

De school heeft 60 tot 70 leerlingen voor de gehele dag; 450 leerlingen voor de avonden. 60% is voor Openbare Leeszaalen, 40% voor andere richtingen. Ongeveer 10%-15% van de leerlingen is graduate.

Het voorbeeldenarchief is benijdenswaardig; hoewel niet compleet, zodat wij enig materiaal onzerzijds beloofden.

De omgeving (de N.W. Polytechnic), waarin een vakschool op grafisch gebied (reproductietechniek!) een middelbare opleiding voor economie, boekhouden en administratie, Engelse taal en fundamentele natuurwetenschappen opgenomen zijn, is de meest ideale, die men zich voor een bibliotheekschool kan denken.

¹⁾ Zie Library Quarterly 1954 No.1 en ASLIB Proc.Vol.5 No.4, 1953

6. Reproductiemethoden

61. Lichtdruk

Op geen enkel Commonwealth Bureau, noch op enige andere bibliotheek troffen wij een toepassing van lichtdruk aan, zoals wij die kennen in de vervaardiging van kaartjes van "Landbouwdocumentatie" en "Tropical Abstracts". Evenmin het vervaardigen van het origineel op transparant papier, zoals ten onzent b.v. voor literatuurlijsten wordt toegepast, met de bedoeling hiervan lichtdrukcopieën te maken. Een deel der geopperde bezwaren in de ruil van literatuurlijsten ging ook inderdaad terug tot de moeilijkheid hoe (anders dan door oertypen) additionele copieën vervaardigd kunnen worden. Verschillende instanties waren zeer geïnteresseerd in onze methodiek en wij hebben een aantal van hen (inclusief de bibliotheekschool) moeten beloven nadere inlichtingen en voorbeelden en prijzen te laten weten.

Toch is in theorie in Engeland wel degelijk hierover een en ander bekend. Dit blijkt b.v. uit artikelen, voorkomende in het Office and Management Bulletin, dat wordt uitgegeven door H.M. Treasury. Daar blijkt men wel degelijk te weten wat er op dit gebied in het buitenland gebeurt. De indruk is echter, dat wat in de kringen van deze bureau-organisatie-deskundigen (uit de efficiencyhoek komende) bekend is, slechts moeizaam doordringt in de sfeer van het bibliotheek- en documentatiewezen. Dit staat veel verder van deze organisatie- en efficiency-hoek af dan in ons land (NIVE en NIDER).

Er was wel een ozalid-lichtdrukmaschine op de tentoonstelling, die tijdens de ASLIB conferentie gehouden werd. Er was zelfs een stand waar gedemonstreerd werden plastic materialen, waarmee men kleine transparante eenheden (b.v. van een regel) gemakkelijk op volgorde kon houden. Dit was ontwikkeld voor catalogi van fabrikanten, waarvan telkens kleine oplagen voor huis-offset gemaakt worden en waarbij men dan gemakkelijk (b.v. op alfabet) nieuwe regels kon tussenschuiven. Desgevraagd bleek de fabrikant dit echter nog zelden in bibliotheekkringen te verkopen: hij zelf had gedacht aan het bijhouden van tijdschriftenlijsten op die wijze. De te belypen stroken worden in vellen geleverd, waarvan men, door de aanwezigheid van geritste lijnen, gemakkelijk een of meer regels kan afscheuren na het invullen.

In Rothamsted werd gevraagd of lichtdrukcartonkaartjes ook bruikbaar zijn voor ponskaarten, aangezien men hier aan mogelijkheden dacht voor combinatie. Gezien echter het zeer gladde en dunne karton, dat algemeen voor de ponskaarten gebruikt wordt, lijkt deze combinatie vooralsnog problematisch. Ook het ietwat krom trekken van lichtdrukkaartjes kan een bezwaar zijn om deze te gebruiken als ponskaarten.

62. Microreproductie

Blijkens de bij de reeds genoemde tentoonstelling gehouden inleiding door L.J. ANTHONY, adjunct directeur van de ASLIB is men in Engeland nog steeds t.a.v. de vraag microkaart of microfilm in het discussiestadium. Dit is ook de reden waarom de industrie zich nog weinig ontwikkeld heeft en men zich hoofdzakelijk bepaalt tot het schuchter importeren uit andere landen van een enkel leesapparaat of hoogstens/een zelfgebouwd proefexemplaar. Een van de punten, waarom men zich voor deze zaken interesseert, is het bezuinigen van ruimte voor opbergen.

Een leesapparaat voor microfilm werd o.a. aangetroffen in de Universiteitsbibliotheek te Cambridge. Volgens verkregen inlichtingen bezit het niet bezochte Commonwealth Institute of Mycology, Kew, faciliteiten voor microfilm naast fotostaat.

Uit een onderhoud met Mr. HANROTT (West and Partners) bleek, dat men wel degelijk op de hoogte is van de ontwikkeling, b.v. in ons land. Met name was HANROTT reeds in Delft (TH) geweest. In Engeland zijn thans opname-camera's voor microkaart, t.w. een Goebelcamera op H.M.S.O., een Kabitzcamera (slechts £ 60) bij HANROTT, die thans in een ziekenhuis in gebruik is en tenslotte een bij Milk Marketing Board te Thamesditton, kennelijk voor archiefdoeleinden.

Er is in Engeland geen commissie of instantie, die zich met de bewuste ontwikkeling dezer materie bemoeit. Interbibliothecair leenverkeer met microkaart kent men nog niet. Leesapparaten worden alleen door hen gevraagd, die uit de V.S. microkaarten of films toegezonden krijgen. Het microkaartleesapparaat, op de tentoonstelling, was een eigen constructie en kost £ 60. Het microfilmleesapparaat, dat eveneens aanwezig was, werd uit Frankrijk geïmporteerd en kost £ 36. Alle importen van dit soort apparaten zijn in Engeland met 50% invoerrechten belast.

63. Fotostaat

Op de bibliotheken, die wij bezochten was uitsluitend gelegenheid tot het maken van fotocopies. Bij de Science Library bleek deze zaak reeds een vrij hoge vlucht genomen te hebben; zij werkten daar ook veel voor andere bibliotheken, die nog geen installatie hadden. Voor bestellingen maakte men gebruik van blocs met bestelbonnen. Deze blocs kan men - ook in het buitenland - vooruit kopen.

Bij bezoek ter plaatse bleek dat men slechts de beschikking had over twee fotostaatcamera's. Deze waren opgesteld in een omgeving en met een outillage, die men hier te lande niet aan buitenlanders als bijzonder zou vertonen. De tarieven liggen iets hoger dan hier te lande. (Zie 511. Bezoek bibliotheek Science Museum)

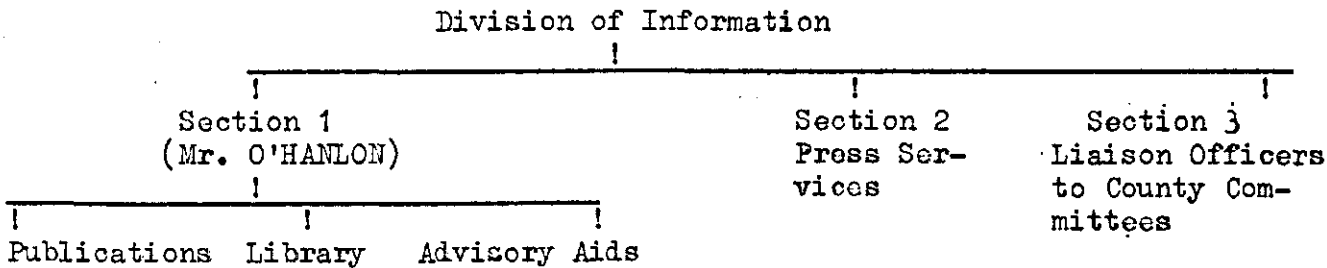
64. Bespreking

De indruk werd verkregen, dat de Commonwealth Bureau in het algemeen gebruik maken van de inrichting van het Commonwealth Institute of Mycology (Kew) en dat in Londen vele natuurwetenschappelijke bibliotheken gebruik maken van de fotostaatinrichting van de Science Library. Onderzoek op het gebied van reproductie schijnt uitsluitend te gebeuren in de Division of Office and Management van H.M. Treasury, welke afdeling het O. and M. Bulletin uitgeeft.

7. Publicaties

71. Section Publications of the Ministry of Agriculture and Fisheries

De organisatie van de afdeling, waaronder het uitgeven van publicaties ressorteert is ongeveer als volgt:

Alle publicaties worden gedrukt door en voor rekening van H.M. Stationery Office. De redactiekosten en honoraria zijn voor rekening van het ministerie. H.M.S.O. heeft een eigen begroting, die wordt samengesteld uit de posten, opgegeven door de verschillende ministeries. Binnen deze begroting is het mogelijk om verschuivingen toe te passen, maar de afdeling Publicaties van het Ministerie heeft toch niet geheel de vrije hand in de uitvoering van de publicaties. Dit heeft b.v. tot gevolg dat er geen mogelijkheid is om de vlugschriften een aantrekkelijk uiterlijk te geven. Kleuren worden hierin dan ook niet toegepast, tenzij dit noodzakelijk is, zoals bij ziektebeelden. Andere publicaties daarentegen hebben een zeer aantrekkelijk uiterlijk en worden op royale wijze uitgevoerd. Dit geldt speciaal voor de publicaties die worden verkocht. De middelen, verkregen uit verkoop van de publicaties komen in de kas van H.M.S.O. en kunnen, evenmin als in Nederland, worden gebruikt voor andere uitgaven.

In vele publicaties worden advertenties opgenomen. Deze advertenties mogen geen verwijzingen bevatten naar het werk van het Ministerie en worden geselecteerd door het Ministerie. Omgekeerd waakt men er angstvallig voor om in publicaties namen van firma's te noemen. Zelfs een woord als "cellophane" wordt vermeden! Nadrukkelijk wordt steeds vermeld, dat het Ministerie niet verantwoordelijk is voor de inhoud van de advertenties. De inkomsten zijn aanzienlijk; moeilijkheden worden blijkbaar niet ondervonden.

Uitgegeven worden de volgende soorten publicaties:

Bulletins met een wetenschappelijke inhoud, afkomstig van proefstations.

Technical Bulletins, die meer het karakter van hand- of leerboeken dragen. Deze zijn bestemd voor de voorlichting, voor vooraanstaande boeren en voor studenten.

Leaflets, met een praktische, technische inhoud, bestemd voor boeren.

Deze worden verkocht voor 2' per stuk. De oplage loopt tot 8000 stuks.

Leaflets met een propagandistische inhoud. Deze worden gratis verstrekt.

Bovendien geeft het Ministerie uit het maandblad Agriculture, eveneens bestemd voor de boeren. De oplage is 17.500. Er zijn 350.000 boeren (op een bevolking van 48 miljoen) hetgeen neerkomt op 5%. Dit zijn de vooruitstrevende boeren.

Voor de voorlichtingsdienst is bestemd het quarterly NAAS quarterly Review. Dit bevat reviews en abstracts. Hierop kunnen ook particulieren zich abonneren. Hiervan wordt echter weinig gebruik gemaakt (6-700 particuliere abonné's). Men zou in dit tijdschrift liever reviews hebben, maar de referenten zijn hiertoe moeilijk te brengen en volstaan in het algemeen met het maken van informatieve referaten.

De consulenten kunnen de grote referatentijdschriften raadplegen in de provinciale landbouwbibliotheken (zie onder bibliotheek Min.), maar hiervan wordt weinig gebruik gemaakt. Zij prefereren de informatieve referaten in NAAS Quarterly Review.

De verkoop van de publicaties loopt langs verschillende wegen. In de eerste plaats zorgen de consulenten hiervoor tijdens hun bezoeken aan boeren, tijdens lezingen en praatavonden. Voorts kunnen publicaties rechtstreeks worden besteld bij H.M.S.O. In dit verband zij opgemerkt, dat H.M.S.O. in twee van de voornaamste straten van Londen een grote boekhandel heeft met uitstekend verzorgde etalages. In de grootste winkel was van de 4 etalages één uitsluitend ingericht voor landbouwkundige publicaties; ook in de tweede boekwinkel lagen talrijke landbouwkundige publicaties in de etalage.

Zeer belangrijk zijn ook de tentoonstellingen. Het Ministerie heeft een uitneembare barak van aluminium, waarin het op plaatselijke tentoonstellingen exposeert. Deze barak kan op verschillende wijzen worden opgebouwd. De aankleding geschiedt met hard board, dat met plastic verf wordt beschilderd. De publicaties krijgen hier een belangrijke plaats; op grote tentoonstellingen is de sector van de publicaties 10 meter lang.

Standhuur wordt niet betaald. Verkoop geschiedt door verkoopsters, die niet vaktechnisch geschoold zijn. Worden er technische vragen gesteld, dan worden assistenten van de voorlichtingsdienst te hulp geroepen. Per jaar worden op tentoonstellingen voor £ 8000 aan publicaties verkocht. De kosten voor deze tentoonstellingen zijn voor rekening van het Ministerie. Er is hiervoor een begrotingspost bij de afdeling. Het werk voor de aankleding wordt uitbesteed bij particulieren.

Het personeel van deze publicatie-afdeling bestaat uit een tiental redacteuren en een 20-tal administratieve krachten. (voor "Agriculture" zorgen twee redacteuren) Men heeft in lopende productie een 180 publicaties.

FATIS werd een nuttige instelling genoemd voor de uitwisseling van publicaties. Mr. O'HANLON betreurde echter dat de staf van FATIS geen landbouwtechnisch geschoold personeel had. Hij was het eens met de stelling dat uitwisseling van wetenschappelijke publicaties beter door instituten onderling kan worden geregeld.

72. British Agricultural Bulletin (Mr. ALASTAIR DUNNETT, Editor)

B.A.B. heeft een oplage van 3500. De doelstelling van het blad is om de onderzoekers op landbouwkundig gebied in de Commonwealth van elkaars werk op de hoogte te brengen. Mr. DUNNETT, de hoofdredacteur, heeft naast deze functie als redacteur andere bezigheden, waaronder als belangrijkste verzorging van radio-uitzendingen. Hij wordt geassisteerd door een assistent editor. In de laatste tijd is men er toe overgegaan om ook buiten de Commonwealth schrijvers te vragen. Een verzoek aan Minister Mansholt o.a. zal binnenkort worden verzonden.

B.A.B. beoogt niet te zijn een wetenschappelijk tijdschrift. Getracht wordt artikelen te krijgen die gemakkelijk leesbaar zijn. Bij de keuze van de auteurs kijkt men in de eerste plaats naar deskundigheid; daarnaast naar schrijverstalent. Lukt het niet om van de deskundige een goed leesbaar artikel te krijgen, dan doet men het via een interview door een journalist. Deze journalisten hebben wel landbouwkundige kennis door ervaring (b.v. landbouwkundige redacteuren van dagbladen) maar geen landbouwkundige opleiding of graad. Een opleiding voor landbouwjournalist bestaat in Engeland niet. Er is echter wel behoefte aan een dergelijke opleiding. Het "editorial" wordt door Mr. DUNNETT geschreven.

Gesproken werd over de situatie in de Engelse landbouw, meer in het bijzonder over de kloof, die er is tussen onderzoek en praktijk. Volgens Mr. DUNNETT moet dit worden toegeschreven aan het feit dat de voorlichtingsdienst nog jong is en daardoor nog weinig ontwikkeld. Het landbouwonderwijs is evenmin sterk ontwikkeld.

Hierbij mag niet worden vergeten, dat de landbouw in de gehele Engelse economie maar een ondergeschikte plaats inneemt. De boeren vrezen de concurrentie van Europa en vragen daarom om bescherming. Zij voelen zich onzeker. Het oostelijk graandistrict b.v. ondervindt de terugslag van de daling van de graanprijzen. De boeren hebben de neiging om over te gaan op ley-farming en dus melkveehouderij. Maar de regering is van mening dat er al voldoende melk wordt geproduceerd, zodat dit geen oplossing geeft. De kans dat de melkprijs zal dalen is groot. Vooral de boeren in het midden van Engeland, die minder goede bedrijven hebben, zullen daarbij het loodje leggen. Onder deze omstandigheden is het moeilijk om een doorstroming te krijgen van het landbouwkundig onderzoek naar de praktijk. Een derde moeilijkheid is dat het Engelse onderzoek een sterk fundamenteel karakter draagt. Daardoor bevindt het zich in een wat geïsoleerde positie en mist het het zo noodzakelijke contact met de praktijk.

Vertaalbureau. Mr. DUNNETT was zeer geïnteresseerd in onze plannen t.a.v. een vertaalbureau. Hij zegde toe daarover contact te zullen opnemen met enkele vooraanstaande personen en mij hierover nog te zullen berichten. Hij acht het niet uitgesloten dat een landbouwkundige als permanente functie een dergelijke baan in Nederland zou willen aanvaarden. (Hij had daarbij iemand op het oog, die thans geen vaste werkkring heeft. Deze zou een goede pen hebben, maar uiteraard het Nederlands niet beheersen. Dit zou echter te leren zijn.) Jonge mensen met een landbouwkundige graad zouden wellicht ook gevonden kunnen worden, vooral indien zij in de gelegenheid zouden kunnen worden gesteld om nog wat te zien van het onderzoekingswerk in ons land. Deze jonge mensen zouden echter slechts enkele jaren een dergelijke functie willen vervullen.

73. Agricultural Research Council (Dr GOODWIN en Mr. BIRD)

De Agricultural Research Council is te vergelijken met Landbouw T.N.O., met dien verstande dat het geen onderdeel is van D.S.I.R. (ons T.N.O.) De Agr.R.C. geeft enkele series publicaties uit: Index of Agricultural Research (een overzicht van het landbouwkundig onderzoek in Engeland), Report Series en Soil Survey Report Series. Op hun verzendlijst staan thans (na wijziging mijnerzijds): alle publicaties voor de bibliotheken van het Ministerie en de Landbouwhogeschool en de bodemkundige publicaties voor het Proefstation te Groningen en de Stichting voor Bodemkartering. Zij ontvangen de Mededelingen Landbouwhogeschool en de Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen. Dit is voldoende voor hen. (Door afwezigheid van de bibliothecaresse heb ik niet kunnen nagaan welke andere publicaties uit Nederland worden ontvangen. De bibliotheek is overigens klein).

8. Diversen

Met verschillende instanties werd de voorbereiding van de landbouwkundige sectie van het Internationale Documentatie Congres Brussel 1955 besproken. Van enige belangstelling, anders dan die geboden door het minste niveau der beleefdheid tegenover bezoekers, was geen sprake. De Commonwealth Bureaux verwezen op één na (Rothamsted) naar Sir H. HOWARD.

Met verschillende bibliotheken werd de ruil van de bibliotheek van de Landbouwhogeschool besproken.

Bij een bezoek aan de afdeling van het British Museum waar de BUCOP (British Union Catalogue of Periodicals) gecompileerd wordt, werd nagegaan in hoeverre ons nog enkele minder belangrijke periodiekenbibliografieën ontbreken. Behoudens enkele minder belangrijke Engelse lijsten werden geen opvallende vondsten gedaan. Het BUCOP-werk zelf was interessanter door zijn omvang en de daarmee verbonden problemen dan door methodiek der werkzaamheden. Niet de British Museum regels maar de Anglo-American Rules worden toegepast. Grondslagen vormden de oude Union List van London en het bezit van de British Museum Library zelf. De BUCOP verschijnt in de volgende twee jaren in 4 vol. Onderwerpindeling van unionlists, zoals FREER en RANGANATHAN voorstaan, wordt weinig heilzaam geacht, temeer daar compilatoren bijna nooit indelen op grond van eigen kennis van het betreffende periodiek.

Conclusies

De betekenis van Nederlandse landbouwkundige publicaties voor de Engelse referatenorganen

Op alle punten waar wij contact hadden met Engelse landbouwkundige bibliotheken of documentatieinstellingen bleek dat de Nederlandse landbouwkundige publicaties in voldoende mate aanwezig waren. Er werden slechts enkele lacunes gevonden, die gemakkelijk kunnen worden aangevuld.

Voor de documentatiediensten van de C.A.B. is de Nederlandse taal van onze publicaties geen bezwaar. Onze taal vormt dus geen rem op het opnemen van referaten in de Engelse referaatijdschriften. Het opnemen van Engelse samenvattingen en het tweetalig maken van onderschriften van figuren en bijschriften bij tabellen werd wel op prijs gesteld. Hiermede dient dus te worden doorgegaan.

Men dient hierbij echter te bedenken, dat referaten slechts de eerste stap betekenen op de weg naar het internationaal bekend maken van de Nederlandse literatuur. Indien op grond van referaten Nederlandse publicaties door buitenlanders (uit eigen bibliotheken) worden opgevraagd, speelt het taalvraagstuk wél een rol. De ervaring leert nu eenmaal, dat buitenlandse onderzoekers, die in het algemeen de Nederlandse taal niet machtig zijn, geneigd zijn om deze publicaties ter zijde te leggen, indien deze niet in een voor hen verstaanbare taal zijn geschreven. Ondanks de gunstige ervaringen bij de referatenbladen, dient daarom toch te worden gestreefd naar publicatie in het Engels (zie tevens punt 2).

Meermalen werd grote waardering geuit voor in het Engels publicerende Nederlandse tijdschriften, zoals Neth. Journal of Agricultural Science, Euphytica, Plant and Soil, Neth. Milk and Dairy Journal.

Dat ondanks de hoger genoemde omstandigheden toch nog betrekkelijk veel Nederlandse landbouwkundige artikelen niet worden opgenomen in de referatenorganen, moet worden toegeschreven aan de zeer strenge selectie van deze bureaux. Hierop kan uiteraard geen invloed worden uitgeoefend. De zelfstandige positie van elk van de bureaux maakt dat er verschillen zijn.

Engelse vertalers met landbouwkundige kennis, ten behoeve van Nederlands vertaalwerk

Oriëntering over de mogelijkheid om jonge Engelse landbouwkundigen naar Nederland te halen voor vertaalwerk opende enige perspectieven. Getracht kan worden om via de Appointment Boards van de universiteiten met een landbouwkundige faculteit sollicitanten op te roepen. De beste tijd daarvoor is April (tegen het einde van de studieperiode). Anderzijds zal ook nog bericht worden ontvangen van de British Council (Mr. DUNNETT) over dit punt.

De betekenis van de Engelse referatenorganen

Dank zij het bestaan van de zeer gespecialiseerde en uit ruime fondsen gefinancierde referatenbladen in Engeland kunnen vele andere landen (w.o. Nederland) zich permitteren een uitsluitend algemene documentatie (Landbouwdocumentatie) op het gebied van de landbouw te verzorgen, terwijl het moeilijke werk van de selectie, van de vertalingen, van het schrijven der (informatieve) referaten en van retracering der oorspronkelijke documenten overgelaten wordt aan de Commonwealth Bureaux.

Indien dit werk niet in Engeland gedaan werd, zouden wij voor uitgaven komen te staan, die vele malen hoger zouden zijn dan het bedrag dat thans aan documentatie op het gebied van de landbouw wordt besteed. Nu deze referatenbladen eenmaal bestaan en verkocht worden tegen prijzen, waarin slechts een fractie van de productiekosten verdisconteerd zijn, moeten wij niet te zuinig zijn met de aanschaffing van abonnementen.

Wij hebben kunnen vaststellen dat dit werk in Engeland op grondige en degelijke wijze is aangepakt. Behalve daar waar zulk een referatenorgaan ontbreekt (landbouweconomie) kan in ruime mate op het gehele apparaat in Engeland gesteund worden. Dit geldt ook voor het daar aanwezige vrij omvangrijke niet gepubliceerde materiaal, waarvan door middel van aanvragen gebruik kan worden gemaakt.

Het redigeren van rapporten

Een punt dat ook in Engeland kennelijk in de belangstelling staat is het redigeren van rapporten. Op de ASLIB conferentie werd de stelling verdedigd, dat dit het beste kan geschieden door de (speciale) bibliothecaris, omdat hij er het grootste belang bij heeft, dat deze rapporten in hun vormgeving zo goed mogelijk worden verzorgd en in een vorm worden gegoten, die het beste past in de systematiek van de bibliotheek.

Het redigeren van rapporten zal echter slechts kunnen geschieden door personen, die voldoende kennis hebben van de materie, vaak zelfs een hogere vakopleiding genoten hebben. Vele speciale bibliothecarissen zullen niet aan deze eis kunnen voldoen. Aanbeveling verdient echter wel om bij grotere instellingen de publicatiesector en de bibliotheek-documentatiesector onder éénhoofdige leiding te brengen.

De organisaties van speciale bibliothecarissen en documentalisten

Ook op de ASLIB conferentie is gebleken hoezeer het vak van speciale bibliothecaris zich uitbreidt. Enerzijds geschiedt dit in de richting van documentatie (information officer), anderzijds in de richting van publicaties (publication-engineer). Het verdient aanbeveling dat de betreffende organisaties in Nederland zich hierover beraden. De mogelijkheden om ook in ons land de uitbreiding van deze werkzaamheden op te vangen in organisatorisch verband zijn wel aanwezig, doch overleg ter zake is gewenst. Vindt dit niet plaats, dan is de kans niet gering, dat zich afzonderlijke groepen gaan afsplitsen, waardoor het goede onderlinge verband verbroken kan worden.

Reproductiemethoden in Engeland

Op het gebied der reproductiemethoden geeft een bezoek aan Engeland niet veel nieuws, hetgeen zowel bleek uit de tentoonstelling tijdens de ASLIB conferentie als wat op de bibliotheken en documentatiediensten in dit opzicht werd aangetroffen.

Uitwisseling ongepubliceerd bibliografisch materiaal

De mogelijkheden inzake uitwisseling van ongepubliceerd bibliografisch materiaal blijken bijzonder talrijk te zijn. Op alle bureaux op één na, werd direct op onze voorstellen dienaangaande ingegaan. Dit betekent dat veel buitenlands bibliografisch materiaal bij het Centrum zal binnenkomen, waartegenover onzerzijds een kwartaalbericht gemaakt moet worden met de in het Engels vertaalde titels van onze lijsten die voor export in aanmerking komen. Deze uitwisseling kan een aanmerkelijke steun betekenen bij de informatie (passieve documentatie) en zal duplicering van zoekwerk kunnen voorkomen.

Herziening U.D.C. 63

De bijzondere activiteit (achter de schermen overigens) inzake de herziening van de U.D.C. 63 wettigt het vertrouwen dat er, internationaal gezien, een goede tegenhanger is tegenover de (te) grote activiteit in Duitsland op dit gebied. Het zal de taak van Nederland zijn te bemiddelen tussen de beide polen van pragmatische opvattingen enerzijds en theoretische principes anderzijds.

Toepassing van ponskaarten

Zeer belangrijk is de wijze van toepassing van ponskaarten, zoals deze werd aangetroffen op het Commonwealth Bureau of Plant Breeding. De mogelijkheden van toepassing van ponskaarten in ons land werden steeds beperkt door de omvang van het benodigde machinepark. In genoemd bureau nu is een kleine praktische, bijzonder goedkope sorteermachine in gebruik, die geheel nieuwe perspectieven opent. Besprekingen met de Nederlandse importeur van deze machine over mogelijke toepassing bij het Centrum voor Landbouwdocumentatie zijn geopend.

Vakbibliotheken en bibliotheekonderzoek

Vastgesteld kon worden het grote voordeel van de aanwezigheid van twee vakbibliotheken op het gebied van bibliotheek- en documentatiewezen, die beide door open access en door coöperatieve bestrijking van het gehele gebied, een goede ruggesteun vormen voor onderzoek dat hiermee tevens ongetwijfeld gestimuleerd wordt.

Bibliotheekschool

De bibliotheek^{school} is een Engelse instelling, die, misschien behept met gebreken, toch in het algemeen voor ons in zijn huidige vorm mede een stimulerend voorbeeld zal dienen te zijn voor de richting waarin zich onze pogingen zullen dienen te bewegen op het gebied van vakonderricht.

Regionale landbouwbibliotheken

De bibliotheek van het Engelse Ministerie van Landbouw kent het systeem van regionale bibliotheken. De bibliotheek zelf heeft een algemeen karakter; de typisch technische literatuur bevindt zich in deze regionale bibliotheken, die ook nog weer plaatselijke afdelingen hebben. Hoewel de regionale bibliotheken een vrij grote zelfstandigheid bezitten, heeft toch de bibliothecaris van het ministerie het toezicht hierop en geschiedt b.v. de aanschaffing via hem.

In ons kleine land is de behoefte aan dergelijke regionale collecties uiteraard veel geringer. Toch zou overwogen kunnen worden of ook in ons land iets in deze richting zou kunnen worden gedaan. Het raadplegen van een bibliotheek ter plaatse verdient immers de voorkeur boven het aanvragen van boeken aan een centrale bibliotheek.